

**ІСТОРИЯ ТА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ
ХУДОЖНІХ ШКІЛ УКРАЇНИ**
**HISTORY AND STRATEGY OF DEVELOPMENT
OF UKRAINE ART SCHOOLS**

Михалевич В. В.,

кандидат культурології, доцент, доцент
кафедри образотворчого мистецтва, Київський
університет імені Бориса Грінченка
(Україна, Київ), e-mail: v.mykhalevych@kubg.
edu.ua, ORCID ID 0000-0003-4847-5833

Братусь І. В.,

кандидат філологічних наук, доцент, доцент
кафедри образотворчого мистецтва,
Київський університет імені Бориса Грінченка
(Україна, Київ), e-mail: kulturolog@gmail.com,
ORCID ID 0000-0002-8747-2611

Гунька А. М.,

викладач кафедри образотворчого мистецтва,
Київський університет імені Бориса Грінченка
(Україна, Київ), e-mail: a.hunka@kubg.edu.ua,
ORCID ID 0000-0003-4455-1640

Mikhalevich V. V.,

*Candidate of Cultural Studies, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Fine Arts,
Boris Grinchenko University of Kyiv (Ukraine, Kiev),
e-mail: v.mykhalevych@kubg.edu.ua,
ORCID ID 0000-0003-4847-5833*

Brother I. V.,

*Candidate of Philological Sciences, Associate
Professor, Associate Professor of the Department of
Fine Arts, Boris Grinchenko University of Kyiv (Ukraine,
Kiev), e-mail: kulturolog@gmail.com, ORCID ID 0000-
0002-8747-2611*

Gunka A. M.,

*Lecturer in the Department of Fine Arts, Boris
Grinchenko University of Kyiv (Ukraine, Kiev),
e-mail: a.hunka@kubg.edu.ua,
ORCID ID 0000-0003-4455-1640*

*Проаналізовано аспекти становлення художньої освіти в Україні.
Досліджено деякі факти розвитку художніх шкіл. Також встановленні
основні перспективні плани розвитку художніх шкіл в Україні.*

Ключові слова: художня освіта, художні школи, Київ.

*Aspects of formation of art education in Ukraine are analyzed. Some
facts of development of art schools are investigated. The main perspective
plans for the development of art schools in Ukraine were also established.*

Keywords: art education, art schools, Kyiv.

Формування української художньої освіти
уходить своїм корінням в сиву давнину. Безумовно,

що язичницькі майстри мали свою власну систему освіти, що забезпечувала створення безупинної кількості «богів». Про це написано в Біблії: «Хто бога зробив та ідола вилив, що він не помагає? Тож друзі його посоромлені будуть усі, майстри ж вони тільки з людей. Хай вони всі зберуться та стануть: вони полякаються та посоромляться разом! Коваль тне з заліза сокиру, і в горючій вугіллі працює, і формує божка молотками та робить його своїм сильним раменом, а при тім той голодний й безсилий, не п'є води й мучиться... А тесля витягує шнура, визначає штифтом його, того ідола, гемблями робить його та окреслює циркулем це, і робить його на подобу людини, як розкішний зразок чоловіка, щоб у домі поставити. Настинає кедрин він собі, і візьме граба й дуба, і міцне собі викохає між лісними деревами, ясен посадить, а дощик вирощує. І стане людині оце все на паливо, і візьме частину із того й зогріється, теж підпалить в печі й спече хліб. Також виробить бога й йому поклоняється, ідолом зробить його, і перед ним на коліна впадає. Половину його він попалить в огні, на половині його варить м'ясо та їсть, печеню пече й насичається, також гріється та приговорює: Як добре, нагрівся, відчув я огонь... А останок його він за бога вчинив, за боввана свого, перед ним на коліна впадає та кланяється, йому молитися й каже: Рятуй же мене, бо ти бог мій! Не знають і не розуміють вони, бо їхні очі зажмурені, щоб не побачити, і стверділи їхні серця, щоб не розуміти! І не покладе він до серця свого, і немає знання ані розуму, щоб проказати: Половину його попалить я в огні, і на вугіллі його я пік хліб, смажив м'ясо та їв. А решту його за огиду вчиню, буду кланятися дерев'яній колоді?» (Ісая, розділ 44). Ми можемо тільки дуже загально мати уявлення про тодішню «художню освіту».

З давніх часів художня освіта мала більш-менш чіткий розподіл на професійну та аматорську. Аматорська та загальна художня освіта вдовольняла мінімальну потребу у «всебічному розвитку особистості», практикувала формування естетичного смаку, долучення до високих виявів людського культурного спадку. Фахова ж освіта передусім спрямована на формування митців-професіоналів, що «заробляють собі на хліб» здобутими знаннями, вміннями і навичками.

Факторами становлення професійної художньої освіти стали різноманітні вияви історико-культурного контексту, що сформували непросте і неповторне середовище «нових митців». В межах цього дослідження ми не будемо докладно зупинятися на вікових традиціях і перейдемо до сучасності.

Кожного дня малювати, різноманітні творчі завдання, щасливі години, проведені пленері, – для багатьох, хто закінчував українську художню школу, це найкращі спогади з дитинства. Але поруч з цими спогадами є реалії сучасного життя, з якими стикаються усі випускники цих шкіл та їхні батьки. Тому вони задають справедливі питання. У який заклад вищої освіти вступати? Ким буде моя дитина? А чи серйозна професія - художник?

Сучасний досвід європейських та інших розвинених країн показує, що навіть у дитинстві художню творчість не потрібно виокремлювати у щось сугубо традиційне. Ми живемо у інформаційний час і нехтування художніми школами комп'ютерними дисциплінами, а саме комп'ютерною графікою, приводить до того, що випускник художньої школи, навіть якщо він має художню майстерність, не зможе адаптуватися до сучасного європейського рівня середньої художньої освіти. Цим самим молода людина залишається з обмеженим вибором – або традиційний художник, або обирай іншу не таку творчу професію. Це дуже обмежує випускника та його перспективи, бо в сучасному світі поряд з професією художник є дуже багато суміжних дисциплін, якими вже у школі потрібно опановувати.

Щоб скласти план розвитку художньої середньої школи потрібно подивитися на те, що ми маємо сьогодні. Почнемо з позитивного. Багато творчих шкіл мають свою історію, відомих викладачів та випускників, налагоджений учбовий процес, зручну локацією і тому подібне. Але чи достатньо цього для такого унікального закладу як художня школа у сучасному творчому та освітньому процесі? Тому розглянемо іншу сторону медалі.

Сьогодні, коли ми хочемо привернути увагу, коли виникають сотні нових сучасних учбових закладів та курсів з новими методиками та молодими кадрами, не достатньо хвалитися відомим брендом, історією та минулими заслугами. Це поєднання декого насторожує. Бо поширена хибна думка, якщо художник, тому вчити інші предмети не потрібно. Але сьогодні це провальна думка! У сучасному інформаційному просторі художник повинен відповідати новим викликам. І не потрібно сподіватися, що випускника школи цьому навчать у закладі вищої освіти. Бо, на жаль, у багатьох українських вишах існує ще радянська «законсервована» система навчання, де теорії відводиться 70%, а інші відсотки це самостійна робота студента. Тому не рідкість, коли випускник школи вже не хоче втрачати дорогоцінні 4-5 роки в українських ЗВО, і обирає закордонний заклад, або шукає роботу, коли отримав середню освіту.

Як бачимо, у системі освіти усе поєднується та і впливає одне на одне. Але задача сучасних художніх шкіл у цій недосконалій системі залишається ключовою. Вона полягає у тому, щоб наперекір усьому, створити умови розвитку талановитих дітей, підготувати їх до конкурсів європейських ЗВО, а не тільки українських, та до сучасного ринку праці.

Виходячи з усього вищесказаного, пропонується відповідна стратегія (перспективний план) розвитку сучасної художньої школи України (Рис. 1).

Рис. 1

Зрозуміло, що такий план розвитку може корегуватись у ході роботи. Але одне залишається непорушним – підготувати сучасного європейського творчого випускника елітної спеціалізованої школи.

В Україні, на щастя, ростуть дуже талановиті діти. Але нам дуже прикро, що вони не можуть розвинути свій талант, бо на перешкоді стоять нові виклики та тренди, які часто не беруться до уваги керівництвом шкіл та ЗВО з застарілими програмами та штатом, якому не дуже хочеться переглядати свої плани викладання. Це виклики нової художньої освіти, а головне самої сучасної дитини, яка вже в собі поєднує творчість та майстерність. Ці виклики мотивують та спонукають створити таке середовище і такі умови для дитини, щоб по закінченню художньої школи, вона відчувала себе максимально реалізованою, маючи той кейс, який реально підходить для сучасного європейського творчого випускника художньої школи. Це велика відповідальність для керівництва творчих шкіл позиціонувати себе як заклад, який дає гарантію на те, що кожна дитина буде розвиватися, а не залишиться вже дорослою людиною, яка просто вміє непогано малювати. Є принциповим моментом, перетворення застарілої системи освіти художніх шкіл України на сучасну, перспективну, затребувану та конкурентну в європейських країнах!

Список використаних джерел

1. Братусь І. Інформаційні пошуки доби [Електронний ресурс] / І. Братусь // Сучасні проблеми художньої освіти в Україні. - 2010. - Вип. 6. - С. 33-38.
2. Братусь І. В. Сучасні технології збереження історичної спадщини України [Текст] / І. В. Братусь, З. М. Свердлик // Гілея. Історичні науки. Філософські науки. Політичні науки : Науковий вісник: зб. наук. праць / Нац. пед. унт ім. М.П. Драгоманова, Українська АН. К. : Видво НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. Вип. 68 (№1). С. 249-252.
3. Вашик К. Представление исторического знания и новые мультимедийные технологии / К. Вашик. – М. : АИРО-XX, 1999. – 40 с.

4. Кириллова Н. Б. Медиакультура: от модерна к постмодерну / Н. Б. Кириллова. — 2-е изд. — М. : Академический проект, 2006. — 448 с.
5. Небесник, Иван Иванович. Художня освіта на Закарпатті у XX столітті: історико-педагогічний аспект [Текст] / І. І. Небесник ; Львівська академія мистецтв. - Ужгород : Закарпаття, 2000. - 166 с.
6. Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики XXI століття [Текст] : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 16-17 жовт. 2014 р., м. Київ / Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка [та ін.]. - Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2014. - 703 с.
7. Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики XXI століття [Текст] = Professional art education and art culture: challenges of the 21st century : програма III Міжнар. наук.-практ. конф., 30-31 берез. 2017 р., м. Київ / Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка [та ін.]. - Київ : Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2017. - 38 с.
8. Художня освіта в Україні: Сучасний стан, проблеми розвитку [Текст] : матеріали наук.- практ. конф. / упоряд. Г. Г. Васильєва ; ред. І. Д. Безгін ; Академія мистецтв України, Національна спілка художників України. - К. : [б.в.], 1998. - 95 с.
9. Художня освіта і проблеми виховання молоді [Текст] : зб. наук. ст. / О. П. Рудницька [та ін.] ; Ін-т змісту і методів навчання. - К. : [б.в.], 1997. - 164 с.

References

1. Bratus I. Informacijni poshuki dobi [Elektronnij resurs] / I. Bratus' // Suchasni problemi hudozhn'oi osviti v Ukraïni. - 2010. - Vip. 6. - S. 33-38.
2. Bratus I. V. Suchasni tekhnologii zberezheniya istorichnoi spadshchini Ukraïni [Tekst] / I. V. Bratus, Z. M. Sverdlik // Gileya. Istorichni nauki. Filosofs'ki nauki. Politichni nauki : Naukovij visnik: zb. nauk. prac' / Nac. ped. unt im. M.P. Dragomanova, Ukraïns'ka AN. K. : Vid-vo NPU im. M. P. Dragomanova, 2013. Vip. 68 (№1). - S. 249--252.
3. Vashik K. Predstavlenie istoricheskogo znaniya i novye mul'timedijnye tekhnologii / K. Vashik. - M. : AIRO-HKH, 1999. - 40 s.
4. Kirillova N. B. Mediakul'tura: ot moderna k postmodernu / N. B. Kirillova. — 2-е изд. — М. : Akademicheskij proekt, 2006. — 448 s.
5. Nebesny`k, Ivan Ivanovy`ch. Xudozhnya osvita na Zakarpatti u XX stolitti: istory`ko-pedagogichny`j aspekt [Tekst] / I. I. Nebesny`k ; L`vivs`ka akademiya my`stecztv. - Uzhgorod : Zakarpattya, 2000. - 166 s.
6. Profesijna my`stecz`ka osvita i xudozhnya kul`tura: vy`kly`ky` XXI stolittya [Tekst] : materialy` Mizhnar. nauk.-prakt. konf., 16-17 zhovt. 2014 r., m. Ky`yiv / Ky`yiv. un-t im. Bory`sa Grinchenka [ta in.]. - Ky`yiv : Ky`yiv. un-t im. B. Grinchenka, 2014. - 703 s.
7. Profesijna my`stecz`ka osvita i xudozhnya kul`tura: vy`kly`ky` XXI stolittya [Tekst] = Professional art education and art culture: challenges of the 21st century : programa III Mizhnar. nauk.-prakt. konf., 30-31 berez. 2017 r., m. Ky`yiv / Ky`yiv. un-t im. Bory`sa Grinchenka [ta in.]. - Ky`yiv : Ky`yiv. un-t im. Bory`sa Grinchenka, 2017. - 38 s.
8. Xudozhnya osvita v Ukrayini: Suchasny`j stan, problemy` rozvy`tku [Tekst] : materialy` nauk.- prakt. konf. / uporyad. G. G. Vasy`l`yeva ; red. I. D. Bezgin ; Akademiya my`stecztv Ukrayiny`, Nacional`na spilka xudozhny`kiv Ukrayiny`. - K. : [b.v.], 1998. - 95 s.
9. Xudozhnya osvita i problemy` vy`xovannya molodi [Tekst] : zb. nauk. st. / O. P. Rudny`cz`ka [ta in.] ; In-t zmistu i metodiv navchannya. - K. : [b.v.], 1997. - 164 s.